

blev det aldrig tal om. Vad vi förr om åren betraktade som toppdagar med sex till sju örnar, var denna vinters genomsnittsdag.

Men vad är det som förorsakat denna dramatiska ökning? Ökar kungssörnen i antal?

Svar, nej. Självfallet är det just bristen på åtlar som har förorsakat denna explosion vid Leksandsåteln. Att ökningen började märkas först i december beror på att de kringstrykande örnar som saknat sina ordinarie åtlar nu började hitta till oss. I början av säsongen, i november, var det i huvudsak örnar som redan kände till åteln som var på plats.

Ringmärkta örnar då? Självfallet resulterade detta i en ökning av ringmärkta individer. Hittills (den 15 februari) har fyra ringmärkta kungssörnar iakttagits av vilka två blev avlästa. Den första var en färgmärkt örn som 1995 blev märkt som bounce av Gunnar Lind, i norra Härjedalen. Den andra var en ungfågel från Finland men i skrivande stund har jag ännu inte fått svar från riksmuseet om märkplatsen. Ytterligare en subadult och en adult örn förblev oavlästa.

Havsörn från Lappland

Men detta är faktiskt inte allt. Nyligen fick vi besök av årets första havsörn och även den var ringmärkt och blev avläst. Även i detta fall väntar vi på svar från riksmuseet, men av färgringarna går det att avläsa att örnen kommer från svenska Lappland och är märkt 1993. Hela fem ringmärkta örnar denna vinter och än är den inte över!

Så här långt har ett drygt trettiotal örnar noterats vid åteln. Mycket imponerande, men även om det just nu känns spännande med dessa höga siffror så vore det önskvärt att nästa år återigen få igång det normala antalet åtlar, långsiktigt sett. När vi nu antligen börjar få ordning på havsörnsstammen och hoppet väcks på många håll om att få den tillbaka som häckfågel (inte minst i Siljansområdet), så vore det mycket tragiskt om EU skulle sätta käppar i hjulet för denna utveckling.

Låt örnen flyga – mätt!

Kungssörn, 2K, Leksand, mars 1997.
Foto: Bogdan Persson

Petter Ohlsson och Linnea Jakobsson under en runda genom de nya "nätgatorna" vid Hötjärn.
Foto: Peter Ohlsson

Ringmärkningen vid Hötjärn 1997

Pelle Adenäs

Ringmärkningen i Hötjärnsområdet har sedan starten 1989 varit uppdelad i två områden. Dels har vi fångat vadare vid själva Hötjärn med hjälp av vadarburar, dels har vi fångat tättingar med mera med hjälp av slöjmät vid den närliggande Jan Mattsdammen. Strategin har varit den att vi har valt Hötjärn när vadar tillgången har varit god eller vädret lovande för rastande vadare. Och när vadarna lyst med sin fränvaro har vi istället spänt upp näten vid Jan Matts.

Vid flera tillfällen har dock valet varit svårt och under 1996 började vi snegla på området i nordöstra delen av Hötjärn som alternativt slöjmätplats.

Biotopten här är liknande den vid Jan Matts med undantaget att vassområdet är betydligt större vid Hötjärn.

Vi började med att flytta ringmärkarkojan från södra delen av Hötjärn till den nordöstra stranden. Frågan blev sedan hur vi skulle göra kojan som vi förvarade vadarburarna i. Den var ihopbyggd med tornet och gick inte att flytta utan att demontera den helt.

I april drog dock ett rejält blåsväder fram över trakten vilket fick tornet att vicka bakåt och kojan att förvandlas till en plåthög.

Under sommaren restes tornet upp igen

och vilar nu på en betydligt stadigare grund än tidigare.

Burarna flyttades till ringmärkarkojan där de tills vidare förvaras. Under 1998 hoppas vi på nytt kunna bygga en koja för dessa.

På kvällen den 24 juli röjde vi nya nätgator vid Hötjärn och satte upp nätstolpar. Eftersom arbetet blev klart innan skymning en provade vi att ha näten uppe i ungefär en timma. Tretton fåglar fångades vilket visade

att fågel tillgången var god i området.

Under perioden 28.7-5.10 ringmärkte vi vid elva tillfällen. Vädurburarna var utsatta varje gång under augusti och första halvan av september.

Detta var det år sedan starten med minst ringmärkartillfällen men trots det ringmärktes 489 fåglar vilket är sex individer mer än det förra "rekordet" från 1995. Med tanke på att 1997 i allmänhet var ett rätt magert år kvantitetsmässigt för många arter så visar detta att fågel tillgången är betydligt större i

detta nya område än vid Jan Matts.

Vadartillgången var tyvärr mycket dålig även denna säsong. Endast 20 fåglar av sex arter ringmärktes. Den enda nya märkartypen för året var en gräshoppsångare som ringmärktes 16,8 och kontrollerades 23,8.

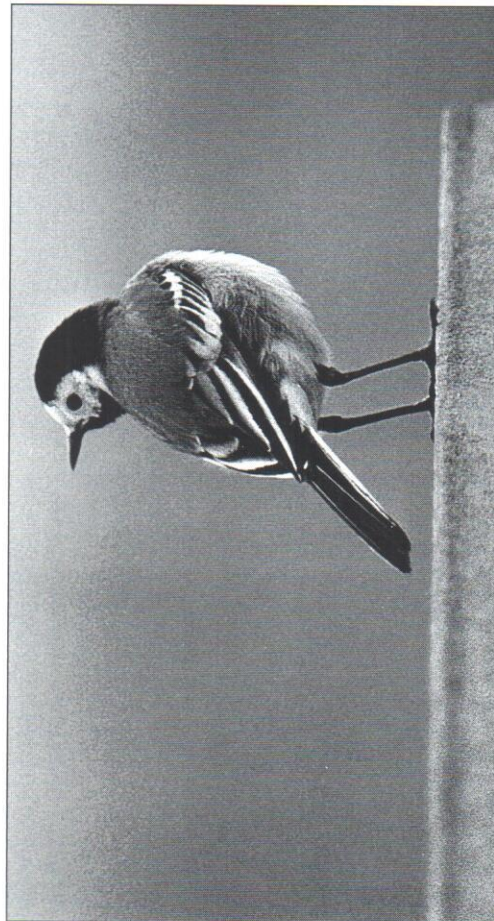
Bland lite udda fåglar kan nämnas en gräsiska av rasen cabaret.

Den första kontrollen utanför Sverige kom också under året då en ängsplompar som vi ringmärkte den 14,9 1996 kontrollerades vid Liege, Belgien den 2,10 samma år.

År	Totalt	Vadare	Sädesårsla	Lövsångare	Rörsångare	Blåmes	Sävspary
89	49	49	0	0	0	0	0
90	294	84	111	42	0	1	5
91	205	92	69	9	1	2	10
92	120	27	21	23	26	0	10
93	226	27	33	17	8	16	14
94	245	15	29	91	13	12	11
95	483	13	4	220	66	25	20
96	462	19	0	197	51	41	20
97	489	20	7	158	32	60	93

Tab. 1. Jämförelse mellan ringmärkte fåglar 1989-1997 Inga slöjnjät användes 1989. 1990-91 fångades tätingsarter med slöjnjät vid södra delen av Höjtjärn.

Att dra några slutsatser ur tabell 1 är svårt. Antalet ringmärkartillfällen har varierat från år till år och slöjnjätsinsatsen har varierat än kraftigare. En slutsats kan vi i alla fall dra. Det rastar betydligt färre sädesårslor numera vid Höjtjärn än runt 1990.

Sädesårsla, en art som minskat markant vid Höjtjärn under sträcktiden. Foto: Peter Ohlsson

Art	1989-96	1997	Totalt	Art	1989-96	1997	Totalt
Kricka	7	-	-	Björktrast	12	1	13
Gräsand	1	1	2	Taltrast	2	-	2
Mindre strand.	17	7	24	Rödvingetrast	19	1	20
Större strand.	17	7	24	Gräshoppsång.	-	1	1
Tofsvipa	1	-	1	Sävsångare	3	1	4
Småsnäppa	54	-	54	Rörsångare	165	18	183
Mosnäppa	6	-	6	Härsångare	1	-	1
Spoonsnäppa	5	5	10	Årtsångare	11	4	15
Kärrsnäppa	78	2	80	Trädgårdssång.	18	2	20
Brushane	10	1	11	Svarthätta	3	1	4
Rödbena	1	-	1	Taigasångare	1	-	1
Gluttsnäppa	3	-	3	Gransångare	9	1	10
Skogssnäppa	1	-	1	Lövsångare	599	158	757
Grönben	20	2	22	Kungsfågel	3	10	13
Drillsnäppa	113	1	114	Svartvit flug.	21	1	22
Fiskmås	1	-	1	Stjærtmes	27	-	27
Gröngöling	1	-	1	Talltita	5	7	12
Sånglärka	3	6	9	Svartmes	2	-	2
Trädplompar	13	2	15	Blåmes	97	60	157
Ängsplompar	6	3	9	Talgoxe	67	20	87
Gulärta	39	3	42	Trädkrypare	1	2	3
Sädesårsla	267	7	274	Bofink	11	1	12
Gärdsmyg	2	1	3	Bergfink	7	2	9
Järnsparv	17	5	22	Grönsiska	22	8	30
Rödake	126	32	158	Gräsiska	1	1	2
Blåhake	12	3	15	Domherre	5	2	7
Rödsjärt	13	2	15	Lappsparv	1	-	1
Buskskvätta	13	10	23	Gulspary	30	-	30
Stenskvätta	2	-	2	Sävspary	90	93	183
Koltrast	2	-	2	Totalt	2084	489	2573

Tab. 2. Ringmärkte fåglar i Höjtjärn 1989-1997

En av de sju större strandpipare som ringmärktes vid Höjtjärn under 1997.

Foto: Peter Ohlsson